

UMEÅ UNIVERSITET

Principer för Läraryhögskolans fristående kursutbud 2019

I detta dokument presenteras principer för vilka kurser som kan ingå i Läraryhögskolans fristående kursutbud 2019 samt kriterier för prioritering i det fall takbeloppet inte medger beviljande av alla fristående kurser för vilka institutioner äskar resurser.

Bakgrund

Varje år i april-maj finns möjlighet för institutioner att äska utrymme för fristående kurser inom ramen för Läraryhögskolans utbildningsram för kommande verksamhetsår. Beslut om fristående kursutbud tas av Läraryhögskolans styrelse i början av juni (se detaljerad tidsplan nedan).

Sedan 2013 finns kriterier för vilka fristående kurser som ska prioriteras vid ett eventuellt överskridande av utbildningsramen. Inför verksamhetsåret 2018 reviderades dessa kriterier på ett genomgripande vis då Läraryhögskolans ledning såg ett behov av att mer tydligt definiera vilka fristående kurser som kan ingå i Läraryhögskolans fristående kursutbud. Dessutom var några av de tidigare kriterierna inaktuella.

Inför 2019 föreslås ytterligare en förändring i de kriterier som används för prioritering av fristående kurser. Nytt för 2019 är dessutom att det finns möjligheter att äska om sommarkurser enligt regeringsbeslut [U2017/04678/UH](#), då en särskild resurs avsatts för detta. För kriterier för sommarkurser, se särskild rubrik nedan.

Förslag till förändringar av kriterier för prioritering av fristående kurser 2019

Inför 2019 föreslås följande förändring av tidigare framtagna kriterier (se separat bilaga) för fristående kurser:

Tidigare kriterium 1 "Programidentiska fristående kurser för ämneslärare inom bristområden enligt UKÄ:s rapport *Ämnen i lärarstudenternas examina*" och tidigare kriterium 4 "Övriga programidentiska fristående kurser som leder vidare mot en lärarexamen inom ämneslärarprogrammet, grundlärarprogrammet eller förskollärarprogrammet" slås ihop till ett kriterium och läggs först.

Skälet till ändringen är att den UKÄ-rapport som den tidigare differentieringen byggde på endast berör lärarbristen i grundskolan och inte i gymnasieskolan. Dessutom är bristen på utbildade lärare idag så stor att det inte är relevant att särskilja mellan ämnen. Förslaget innebär att programidentiska kurser som kan ingå i en lärarexamen för ämneslärare, grundlärare och förskollärare prioriteras före alla andra slags fristående kurser, detta för att lärosätet på bästa möjliga vis ska kunna bidra till försörjningen av utbildade lärare i regionen och i landet.

Definition av vilka kurser som kan ingå i Läraryhögskolans fristående kursutbud

I Läraryhögskolans fristående kursutbud föreslås ingå programidentiska kurser och kurser som kompletterar en befintlig lärarexamen mot ytterligare ett verksamhetsområde samt fortbildningskurser för lärare med tydlig relevans för skola och studie- och yrkesvägledning. Vidare ingår överbryggande termin för studie- och yrkesvägledare samt Läraryhögskolans handledarutbildning för lärare och studie- och yrkesvägledare i skolan. De två senare

UMEÅ UNIVERSITET

utbildningarna – överbyggande termin och handledarutbildningar – är dock kurser som institutionerna inte behöver äska för utan dessa ingår alltid i Lärarhögskolans fristående kursutbud i en omfattning som medverkande institutioner godkänner.

Med ”tydlig relevans för skola och studie- och yrkesvägledning” menas att ett skolperspektiv och/eller relevansen för undervisning och lärande i skolan (alternativt studie- och yrkesvägledning) måste genomsyra kursen i såväl innehållsbeskrivning, litteratur som FSR och gärna även i titeln. Det föreslås inte längre räcka med att kursen ligger inom ett ämnesområde som är relevant för skolan eller för blivande/verksamma studie- och yrkesvägledare (exempelvis historia, nationalekonomi eller matematik) eller att kursen som en delaspekt belyser hur området är relevant för skolan, alternativt studie- och yrkesvägledning, exempelvis via ett FSR eller som en aspekt av innehållsbeskrivningen.

För att en fristående fortbildningskurs ska kunna ges inom Lärarhögskolans ram ska alltså kursen genomsyras av ett skolperspektiv (exempelvis ”Skoljuridik, 7, 5 hp”) och/eller ha en tydlig didaktisk/ämnesdidaktisk prägel med fokus på undervisning och lärande i skolan alternativt studie- och yrkesvägledning. Detta betyder inte att Lärarhögskolan inte värderar eller förstår betydelsen av fortbildning för lärare med fokus på exempelvis ”rena” ämneskunskaper alternativt sociala aspekter eller perspektiv som har betydelse för skolan (exempelvis hälsa eller genus). Då Lärarhögskolans budgetram endast medför ett visst antal kurser, föreslås att fokus läggs på skolan och/eller det pedagogiska/vägledande uppdraget. För fortbildning utan ett genomsyrt skolperspektiv/studie- och yrkesvägledarperspektiv alternativt ett ämnesdidaktiskt perspektiv, hänvisas, i den mån det är möjligt, till fakulteternas fristående kursutbud.

Kriterier för Lärarhögskolans fristående kursutbud

Kriterier för prioritering av fristående kurser i det fall takbeloppet inte medger beviljande av samtliga fristående kurser:

1) Programidentiska fristående kurser som leder vidare mot en lärarexamen för ämneslärare, grundlärare eller förskollärare.

I de fall takbeloppet inte medger beviljande av samtliga äskade kurser sker urvalet enligt följande prioritetsordning:

- 1) Programidentiska kurser inom ämneslärarprogrammet
- 2) Programidentiska kurser inom grundlärarprogrammet
- 3) Programidentiska kurser inom förskollärarprogrammet
- 4) Programidentiska kurser inom specialpedagog- och speciallärarprogrammet.

2) Fortbildningskurser för lärare på avancerad nivå inom ett huvudområde, exempelvis pedagogisk yrkesverksamhet eller specialpedagogik.

Motivering: Enligt Umeå universitets kvalitetsbaserade system för fördelning av resurser inom utbildning ska andelen HST på avancerad nivå öka. Tidigare (dvs. från 2013) har Lärarhögskolan valt att prioritera alla fristående kurser på avancerad nivå, oavsett om kursen har ett huvudområde eller inte. Från 2017 väljer Lärarhögskolan istället att i första hand prioritera fristående fortbildningskurser som kan leda vidare till en examen på avancerad nivå inom ett huvudområde (exempelvis specialpedagogik eller pedagogisk yrkesverksamhet), då det är av vikt att den fortbildning som lärare erbjuds på avancerad nivå finns i en struktur som kan leda vidare till en examen.

UMEÅ UNIVERSITET

Tanken med att kurser inom huvudområden som kan leda vidare till en examen på avancerad nivå prioriteras framför kurser utan huvudområden på avancerad nivå är att skapa hållbar och meningsfull struktur för lärares fortbildning inom en examensstruktur. Efter genomgången lärarutbildning ska universitet och högskolor kunna erbjuda en fortbildning som leder vidare till magister och/eller en masterexamen inom olika områden. Detta är också någonting som Umeå universitet menar stärker lärarkyrkans status på sikt. Dessutom ligger idéerna i linje med hur den av regeringen tillsatta skolkommisionen för närvarande resonerar kring lärares fortbildning i sin kommande utredning. Modellen liknar också den som finns för lärarutbildning och fortbildning i våra grannländer, Finland och Norge.

3) Kurser som genomförs på engelska för blivande lärare och är sökbara för inresande studenter.

Motivering: Enligt Umeå universitets kvalitetsbaserade system för utbildning ska andelen inresande studenter öka.

4) Fortbildningskurser på avancerad nivå.

Motivering: Enligt Umeå universitets kvalitetsbaserade system för fördelning av resurser inom utbildning ska andelen HST på avancerad nivå öka. Av denna anledning prioriteras fortbildning på avancerad nivå högre än utbildning på grundnivå.

5) Fortbildningskurser på grundnivå.

Kriterier för Sommarkurser 2019

Enligt beslut U2017/04678/UH "[Uppdrag att anordna fler relevanta sommarkurser](#)" uppdrar regeringen åt Uppsala universitet, Lunds universitet, Göteborgs universitet, Stockholms universitet, Umeå universitet, Linnéuniversitetet, Mittuniversitetet, Malmö högskola (från och med den 1 januari 2018 Malmö universitet), Mälardalens högskola, Högskolan Dalarna och Högskolan Kristianstad att från och med 2018 anordna fler sommarkurser.

Utrymmet för sommarkurser inom ramen för Lärarhögskolans tilldelade ram är 2019 cirka 25HST.

De kriterier som tagits fram för sommarkurser utgår så långt det är möjligt från de instruktioner som finns i regeringens uppdrag. En vidare bearbetning av kriterierna har emellertid genomförts på lärosätetsnivå inom ramen för Umeå universitets utbildningsstrategiska råd (USSR). Av regeringens uppdrag framgår:

Lärosätena ska i första hand anordna sommarkurser som är relevanta för att studenter snabbare ska nå en lärarexamen och för att möjliggöra kompetensutveckling och vidareutbildning för obehöriga lärare. Bland sådana kurser ska lärosätena prioritera sommarkurser inom den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK), svenska som andraspråk och behörighetskompletterande kurser för att öka antalet idrottlärare.

Mot bakgrund av den stora lärarbristen anser regeringen att kurser inom lärarutbildningarna ska prioriteras i första hand, men lärosätena kommer också att ha utrymme att anordna kurser som de själva bestämmer.

UMEÅ UNIVERSITET

Av uppdraget framgår att sommarkurser som är relevanta för att studenter snabbare ska nå en lärarexamen och för att möjliggöra kompetensutveckling och vidareutbildning för obehöriga lärare ska prioriteras i första hand. Att anordna sommarkurser för att studenter snabbare ska ta sig igenom Umeå universitets lärarprogram innebär långtgående förändringar dels i programstrukturer, dels i synsätt på utbildning med tvåterminers-system. Bedömningen från lärosätet är att detta inte är möjligt, förutom möjligen för den kompletterande pedagogiska utbildningen. Detta utreds i särskild ordning vid Lärarhögskolans kansli. Några förändringar inför 2019 är dock inte här att vänta.

Inför 2019 är utrymme för sommarkurser möjlig att äska inom följande kategorier och i följande prioritetsordning.

- 1) vidareutbildning för obehöriga lärare och behöriga lärare som önskar behörighet i ytterligare ett ämne alternativt mot ytterligare ett verksamhetsområde. För denna kategori gäller att kurser i svenska som andraspråk och idrott prioriteras före andra kurser i det fall utrymmet inte medger beviljande av alla kurser.
- 2) Sommarkurser (kompletteringskurs) för studenter i pågående lärarutbildning som ”släpar efter” med en eller flera oavslutade kurser.
- 3) sommarkurser för studenter i pågående lärarutbildning som önskar förbereda sig inför exempelvis kommande examensarbete eller andra studier i utbildningen exempelvis matematik och engelska,
- 4) kompetensutveckling för obehöriga lärare och behöriga lärare.

Utöver ovanstående prioritetsordning 1-4 kommer, om det krävs, lottning att ske.

Skälet till att såväl obehöriga lärare som behöriga lärare föreslås ingå i kategori 1 och 4 (när regeringen framförallt vill prioritera obehöriga lärare) är att lärosätena enligt nuvarande antagningsregler inte har möjlighet att särskilja mellan dessa två kategorier av sökande.

Inför 2020 kan ytterligare en kategori komma att införas nämligen: Sommarkurser för potentiella studenter inom den kompletterande pedagogiska utbildningen (med sedan tidigare avklarade teoretiska ämnesstudier) som önskar en snabbare väg till ämneslärarexamen.

Tidsplan för behandling av principer av fristående kursutbud och sommarkurser för 2019

- 18 april beslut om kriterier för fristående kurser i Lärarhögskolans styrelse
- 19 april underlag till fakulteter, institutioner, programråd för äskande av fristående kurser för 2019 går ut
- 14 maj äskanden in till Lärarhögskolans kansli för beredning
- 7 juni beslut i Lärarhögskolans styrelsemöte om fristående kursutbud 2018 enligt nya kriterier.